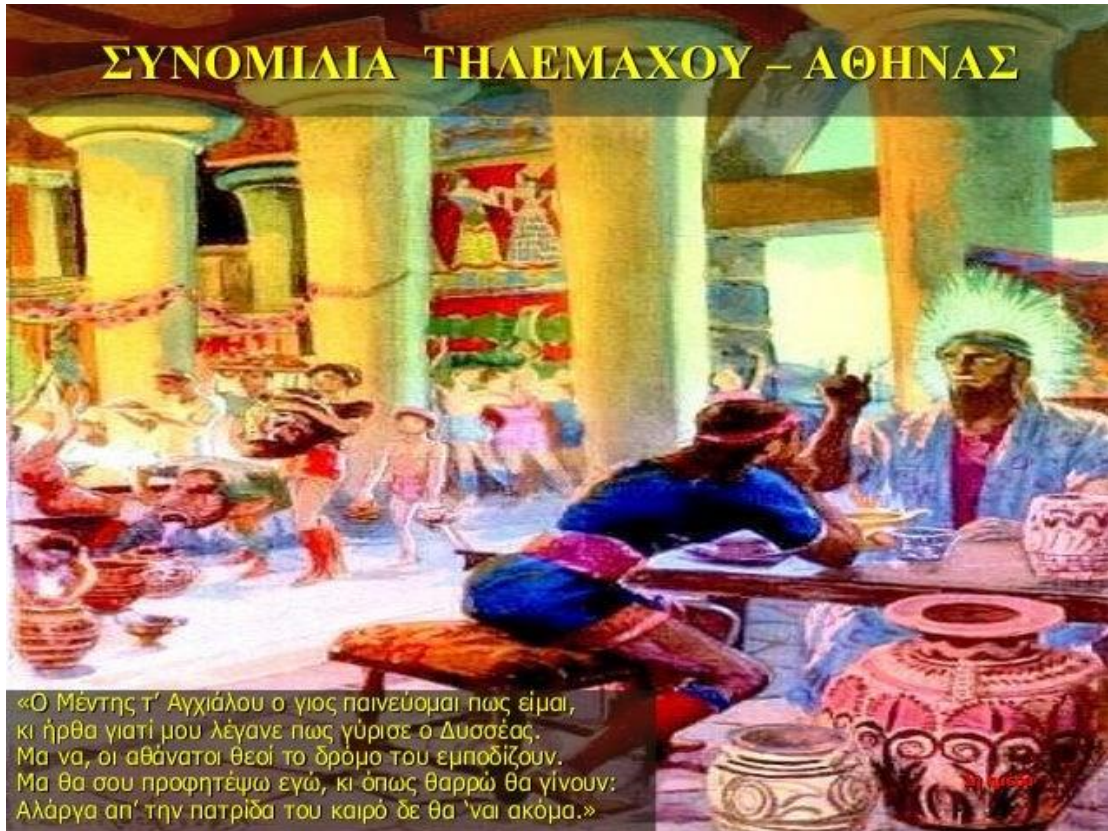

ΟΔΥΣΣΕΙΑ_ 4^Η ΕΝΟΤΗΤΑ_174-361

«Ο Μέντης τ' Αγχιάλου ο γιος παινεύομαι πως είμαι,
κι ήρθα γιατί μου λέγανε πως γύρισε ο Δυσσέας.
Μα να, οι αθάνατοι θεοί το δρόμο του εμποδίζουν.
Μα θα σου προφητέψω εγώ, κι όπως θαρρώ θα γίνουν:
Αλλάργα απ' την πατρίδα του καιρό δε θα 'ναι ακόμα.»

ΕΝΟΤΗΤΕΣ – ΤΙΤΛΟΙ

Στίχοι 174-196: Ο Τηλέμαχος περιγράφει την κατάσταση στο παλάτι και ρωτά τον ξένο ποιος είναι και τι θέλει.

Στίχοι 197-235 : Ο ξένος συστήνεται ως Μέντης και μιλάει στον Τηλέμαχο.

Στίχοι 236-245: Ο Τηλέμαχος εύχεται να ήταν γιος άλλου , καλόμοιρου άνδρα.

Στίχοι 246-255: Η Αθηνά-Μέντης ρωτάει για τη συγκέντρωση των μνηστήρων.

Στίχοι 256-279: Ο Τηλέμαχος μιλάει στους μνηστήρες

Στίχοι 280-340: Η Αθηνά-Μέντης συμβουλεύει τον Τηλέμαχο.

Στίχοι 341-348: Ο Τηλέμαχος προτείνει στον ξένο να καθυστερήσει την αναχώρησή του .

Στίχοι 349-361: Η Αθηνά-Μέντης αρνείται ευγενικά και αποχωρεί.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ Ο ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΠΑΙΡΝΕΙ ΚΟΥΡΑΓΙΟ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΗ ΚΑΙ ΑΙΣΘΑΝΕΤΑΙ ΟΤΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΑΝΔΡΩΘΗΚΕ. ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ ΚΑΙ ΝΑ ΑΝΑΛΑΒΕΙ ΤΙΣ ΕΥΘΥΝΕΣ ΤΟΥ.

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ : Μετά την τοιτοπρόσωπη αφηγηματική περιγραφή της προηγούμενης ενότητας περνάμε στη διαλογική/δραματική σε συνδυασμό με την αφήγηση και την περιγραφή. Επίσης συναντάμε τις τεχνικές :

- **ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΔΡΑΣΗΣ:** Τη συναντήσαμε στην προηγούμενη ενότητα, στους στίχους 115-117 , όπου παρουσιάστηκε η Αθηνά να πετάει από τον Ολυμπο στην Ιθάκη χωρίς να μας δώσει άλλες λεπτομέρειες. Αυτή την τεχνική τη χρησιμοποιεί ο Όμηρος για να μην κουράσει το ακροατήριό του με περιττές λεπτομέρειες.
- **ΕΠΙΒΡΑΔΥΝΣΗ ΔΡΑΣΗΣ:** Επιβράδυνση (καθυστερήση) έχουμε όταν η Αθηνά-Μέντης αρχίζει να παρουσιάζει τον Οδυσσέα ως ισχυρό άνδρα. Καθυστερεί έτσι την εξέλιξη της υπόθεσης για να ξεκουράσει τον ακροατή, να τον απομακρύνει από το κεντρικό θέμα και να κάνει το έργο πιο ενδιαφέρον.(στίχοι 208-213, 286-293)

- **ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΙΡΩΝΕΙΑ:** Έχουμε όταν ο ήρωας του έργου αγνοεί κάτι που ο ακροατής/αναγνώστης γνωρίζει. Για παράδειγμα, ο Τηλέμαχος αγνοεί ότι ο πατέρας του ζει ενώ ο αναγνώστης/ακροατής (εμείς) το γνωρίζουμε. (στίχοι 201-206, 214-216, 217-225, 243-244).

- **ΠΑΡΕΚΒΑΣΗ**

Είναι μια τεχνική κατά την οποία διακόπτεται η εξέλιξη της ιστορίας με την αναφορά στοιχείων άσχετων με την ιστορία. Στην ενότητά έχουμε τις εξής παρεκβάσεις :

- α) Την αναφορά στον Λαέρτη, που γίνεται για να δείξει ο Μέντης το πόσο φίλος ήταν με τον Οδυσσέα (207-211)
- β) Την περιγραφή του Οδυσσέα και την αναφορά στον Ορέστη (284-293 και 331-333) που γίνονται για να λειτουργήσουν ως παραδείγματα προς μίμηση για τον Τηλέμαχο.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΟΧΗΣ

- **ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ:** Προστάτης της ο Ξένιος Δίας.
- **ΑΥΤΟΔΙΚΙΑ:** Τον 8^ο αι. (ομηρική εποχή) δεν λειτουργούσε η δικαιοσύνη ως θεσμός. Γενικά αποδεκτό ήταν ότι δικαιοσύνη σημαίνει να ωφελείς τους φίλους σου και να βλάπτεις τους εχθρούς σου. Αυτοδικία είδαμε στην περίπτωση του Ορέστη, που πήρε το νόμο στα χέρια του σκοτώνοντας το φονιά του πατέρα του, θα δούμε και όταν ο Οδυσσέας, με τη βοήθεια του Τηλέμαχου και της Αθηνάς, θα σκοτώσει τους μνηστήρες. Αυτό (την αυτοδικία) προτείνει η Αθηνά στον Τηλέμαχο στο τέλος των συμβουλών της.
- **ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ:** ήταν η ανταλλαγή ενός προϊόντος μ' ένα άλλο ίσης, κατά την εκτίμηση των συναλλασσομένων (= εμπορευομένων), αξίας. Για παράδειγμα, ανταλλαγή αγγείων με μέταλλα ή βιοτεχνικών προϊόντων με δούλους.
- **«ΑΓΟΡΑ»= ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ**
- **ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΙΚΑ:** στην ομηρική εποχή ο πατέρας αποφάσιζε για τον γάμο της κόρης του (στίχοι 304-306) και στην περίπτωση που η γυναίκα ήταν χήρα ο γιος αποφάσιζε αν θα ξαναπαντρευτεί η μητέρα του (324-325). Ως προς το θέμα της προίκας, η Αθηνά λέει ότι ο πατέρας της νύφης οφείλει να την προικίσει (304-308)
- **ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΜΑΝΤΗ:** Πρόσωπο τιμημένο που θεωρούνταν ότι εμπνέονταν από τους θεούς .
- **ΝΕΚΡΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ:** Οι συγγενείς ή οι συμπολεμιστές του νεκρού τον έλουζαν και τον άλειφαν με αρωματικά έλαια. Στη συνέχεια θρηνούσαν και αφού έκαιγαν το σώμα του νεκρού, τοποθετούσαν τα οστά του σε ειδική θήκη. Τέλος, συγκέντρωναν χώμα πάνω από την πυρά και στην κορυφή του τοποθετούσαν στήλη (επιτύμβια στήλη)
- **ΑΝΑΧΡΟΝΙΣΜΟΣ:** Η χρήση του σιδήρου.

ΑΞΙΕΣ ΖΩΗΣ

- **ΤΟ ΗΡΩΙΚΟ ΙΔΑΝΙΚΟ** (=ευτυχιμένος ο άνδρας που θα πεθάνει πολεμώντας για την πατρίδα του εξασφαλίζοντας έτσι υστεροφημία , που θα αφήσει το όνομά του ανεξίτηλο στη μνήμη των ανθρώπων, και δόξα για τους απογόνους του)
- **ΤΟ ΙΔΑΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΗΣ ΖΩΗΣ ΩΣ ΤΑ ΓΗΡΑΤΕΙΑ** (= ευτυχιμένος ο άνθρωπος που θα πεθάνει στο σπίτι του, σε μεγάλη ηλικία, κοντά στους δικούς του.)
- **ΥΣΤΕΡΟΦΗΜΙΑ:** Η καλή φήμη που συνοδεύει κάποιον μετά το θάνατό του για τις ηρωικές πράξεις του. Αποτελεί τιμή μεγάλη και για τους απογόνους του.

ΠΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Στίχοι : 294-295: Προοικονομείται η μνηστηροφονία. **Στίχοι: 315-316:** Προοικονομείται το ταξίδι του Τηλέμαχου σε Πύλο και Σπάρτη.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ: Παρουσιάζεται θλιμμένος και μελαγχολικός, όταν σκέπτεται τον πατέρα του. Τον θαυμάζει, τον αγαπάει και του λείπει. Είναι απογοητευμένος από την κατάσταση που επικρατεί στο παλάτι αλλά αδύναμος να την ανατρέψει. Είναι ένας αδύναμος έφηβος που δεν έχει ακόμη ενηλικιωθεί ωστόσο είναι ένα λογικό παιδί.

ΑΘΗΝΑ/MENTHES: Έξυπνη και διπλωμάτισσα, με έντεχνο τρόπο εκμαιεύει από τον Τηλέμαχο τις πληροφορίες που θέλει. Βοηθός του Οδυσσέα, αγαπά και το γιο του, τον Τηλέμαχο, και τον κάνει σύμμαχο στο σχέδιό της για την επιστροφή του Οδυσσέα στο παλάτι. Τον ενθαρρύνει (247-248) τον συμπνεύει και του συμπαραστέκεται (281-282) τον προτρέπει να αναλάβει τις ευθύνες του (329-330) και του προβάλλει ως πρότυπα τον πατέρα του και τον Ορέστη (282-295, 331-333)

ΜΝΗΣΤΗΡΕΣ: ανήτικοι και τεμπέληδες (177-178), δειλοί, ξεδιάντροποι και ξιπασμένοι (252-253, 275, 283)

ΠΗΝΕΛΟΠΗ: Γίνεται μόνο αναφορά στο όνομά της. Από τις πληροφορίες που μας δίνει ο Τηλέμαχος συμπεραίνουμε ότι πρόκειται για μια σεμνή γυναίκα, πιστή στο σύζυγό της, αφού δεν έχει υποχωρήσει στις πιέσεις των μνηστήρων. Δεν είναι όμως δυναμική και δεν παίρνει αποφάσεις για να στηρίξει το σπίτι της, κάτι βέβαια το οποίο είναι σύμφωνο με τη θέση της γυναίκας την εποχή εκείνη.

ΛΑΕΡΤΗΣ: Γίνεται μόνο αναφορά σε αυτόν. Απογοητευμένος από το χαμό του γιου του επέλεξε την απομόνωση αντί να στηρίξει την οικογένεια του παιδιού του. Γι' αυτό ίσως θα μπορούσαμε να τον χαρακτηρίσουμε άβουλο.

ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΘΕΑΣ

Η Αθηνά φεύγοντας αποκαλύπτει την θεϊκή της ταυτότητα (= πετάει από το άνοιγμα της στέγης και έτσι ο Τηλέμαχος καταλαβαίνει πως ο ξένος ήταν κάποιος θεός, στίχος 335). Όταν ο θεός αποκαλύπτει τη θεϊκή του ταυτότητα λέμε ότι έχουμε «επιφάνεια θεού»

Πηγή: <https://blogs.sch.gr/kostarida/%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%AF%CE%B1-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%AC%CF%86%CF%81%CE%B1%CF%83%CE%B7/%CE%BF%CE%BC%CE%AE%CF%81%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CE%B4%CF%8D%CF%83%CF%83%CE%B5%CE%B9%CE%B1-%CE%B1%CE%84-%CE%B3%CF%85%CE%BC%CE%BD%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%BF%CF%85/%CF%81%CE%B1%CF%88%CF%89%CE%B4%CE%AF%CE%B1-%CE%B1%CE%84/4%CE%B7-%CE%B5%CE%BD%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/>